LMP

LEHET MÁS A POLITIKA

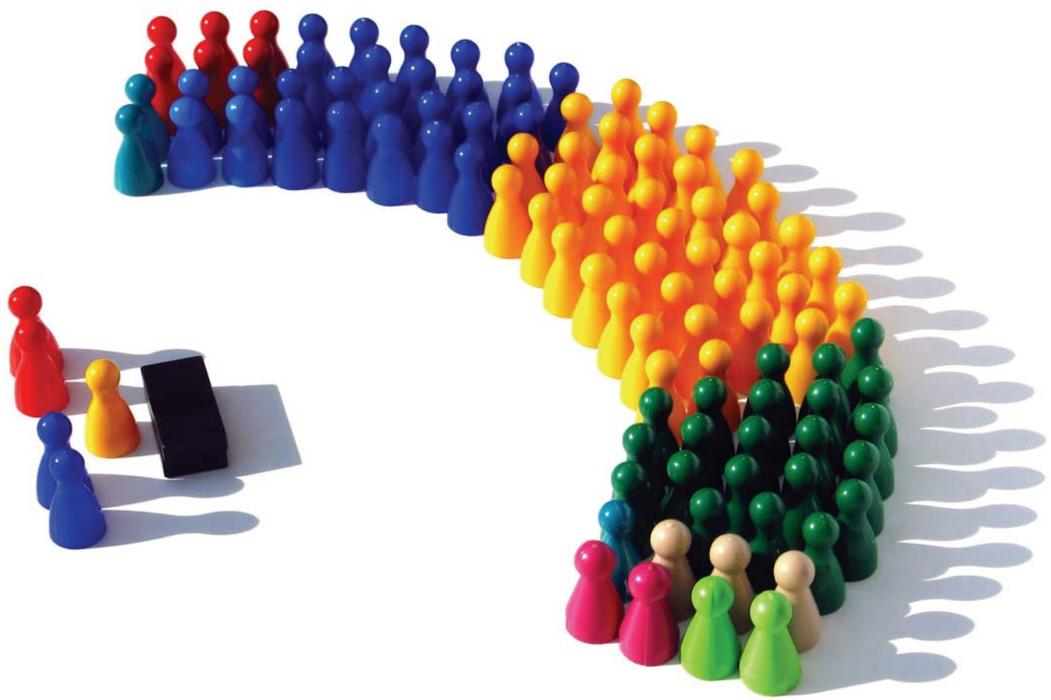

A **Lehet Más a Politika (LMP)** egy országos hálózattal és szakértői bázissal rendelkező kezdeményezés, amely másfél év előkészítő munka után 2009. februárjában alakult párttá. Célja, hogy az Európai Parlamentben, a Magyar Országgyűlésben és az önkormányzatokban is meghonosíthasson egy új politikai minőséget.

Az LMP három alapértéke a tág értelemben vett – környezeti, társadalmi, gazdasági – fenntarthatóság, a társadalmi igazságosság és a demokratikus részvétel. Ezekre alapul a párt programja, melynek folyamatos fejlesztésén széles, és állandóan bővülő szakértői hálózat dolgozik.

Az LMP országos lefedettséggel rendelkezik: tagsága sokszínű, de közös bennük, hogy mindannyian megelégelték a kiábrándultságot és a tétlenséget. Valódi demokráciát, igazságos, szolidáris társadalmat és egészséges környezetet akarnak – és hajlandóak tenni is érte.

A Lehet Más a Politika és a Humanista Párt közös EP-listája:

1. Szabó Tímea
2. Ivády Gábor
3. Várady Tibor (HP)
4. Kaufer Virág
5. Rauschenberger Péter
6. Mile Lajos
7. Ertsey Katalin
8. Szigeti Balázs (HP)
9. Pinczés Bálint
10. Mező János
11. Lelkes Orsolya
12. Osztolykán Ágnes
13. Kopiás Attila (HP)
14. Fehér Dániel
15. Malya Carmen
16. Lovasi András
17. Nagy Nikoletta (HP)
18. Foltányi Zsuzsa
19. Kardos-Horváth János
20. Cserhalmi György
21. Fullajtár Andrea
22. Csillag Gábor
23. Jávor Benedek

LMP

A *Lehet Más a Politika* programja az Európai Parlamenti Választásokra

Bevezető

Magyarország idestova öt éve tagja az Európai Uniónak. Ez alatt az idő alatt már megtanulhattuk, mit várhatunk az EU-tól, milyen lehetőségeink vannak érdekeink érvényesítésére, és a csatlakozást megelőző félelmek és remények mennyiben voltak megalapozottak.

Bár sok kritika jogos az EU tagsággal kapcsolatban, ma nem tagságunk vagy az Unió léte a kérdés, hanem az, hogy hogyan és mire használjuk tagságunkat ebben a közösségben. Nagyon sok probléma, amellyel szembesülünk, nemzeti keretek között már nem oldható meg, így aktív részvételünk a közös politikák alakításában elengedhetetlen.

A Lehet Más a Politika hazai és nemzetközi szinten is egy igazságosabb és fenntarthatóbb világért küzd. Ma ezt a küzdelmet a globális gazdasági válság határozza meg. Ez a válság megmutatta, hogy a globális gazdaság ingatag és fenntarthatatlan alapokon áll, a hitelekből fenntartott túlfogyasztás nemcsak a pénzügyi és gazdasági rendszert roppantotta meg, hanem a természeti és társadalmi alapokat is. A természeti erőforrások túlhasználata és az üvegházhatást okozó gázok növekvő kibocsátása egyre fenyegetőbb környezeti válságot eredményez. Szociális téren a tömeges szegénység, az országokon belül és az országok között is egyre növekvő jövedelmi egyenlőtlenségek váltak aggasztóvá.

A globális válság ugyanakkor lehetőség arra, hogy az összeomlás elkerülése után ne ugyanazt az instabil, igazságtalan és környezetileg fenntarthatatlan rendszert foltozgassuk tovább, hanem újat építsünk. A gazdaságnak úgy kell új lendületet adni, hogy az ne az erőforrások túlhasználatához és a szegénység konzerválásához vezessen, hanem egy kevésbé energia- és erőforrásintenzív, nagyobb önrendelkezést biztosító rendszer létrejöttéhez vezessen, amelyben magasabb a foglalkoztatás és a közjavakhoz egyenlőbb a hozzáférés. Ezt a „globális rendszerváltást” európai szinten is támogatni kell a pénzpiacok és a kereskedelem újraszabályozásával, a fejlesztési források fókuszálásával az energiahatékonyságra, megújuló energiaforrásokra, a fenntartható mezőgazdaságra. Az LMP célja, hogy az Európai Unió váljon a fenntartható fejlődés modelljévé.

A Lehet Más a Politika ebben a szellemben dolgozta ki programját az Európai Parlamenti választásokra. A középpontba azokat a kérdéseket állítottuk, amelyek döntően befolyásolják hazánk fejlődését és jólétünket, és ahol a fő kérdések európai szinten dőlnek el. Öt területet emeltünk ki, ezek a pénzügyi piacok újraszabályozása, a nemzetpolitika, a vidékfejlesztés, az élelmiszerbiztonság és fogyasztóvédelem, valamint a klímavédelem és energia.

I. Globális pénzügyek

Az LMP meggyőződése, hogy Magyarország szempontjából a globális pénzügyi és gazdasági folyamatok újraszabályozása kulcsfontosságú kérdés. Eladósodott, kis, nyitott, a külföldi hitelezőktől és befektetőktől extrém módon függő országként életbe vágó, hogy milyen szabályok uralkodnak a nemzetközi tőkepiacokon. Ezért az LMP támogatja a bankok, fedezeti alapok, és általában a pénzpiacok szigorúbb szabályozását, a pénzügyi tranzakciók megadóztatását, az európai felügyeletek megerősítését, és az adóparadicsomok elleni fellépést.

II. Nemzetpolitika

Nemzetpolitikánkat európai szinten lehet igazán hatékonyan képviselni. Az EU a régiók és nemzetiségek hazája, ezért a kisebbségek védelme, kulturális, helyi és regionális autonómiájuk megteremtésének támogatása európai szinten természetes módon találhat támogatókra. Az LMP szerint a magyar kisebbségeket ért atrocitások ellen sokkal határozottabban kell fellépni, mint ahogy ezt a jelenlegi külpolitika teszi, igénybe véve az összes lehetséges fórumot és eszközt. Az Európai Parlamentben a zöldek és a regionalista pártok egy frakciót alkotnak: az LMP képviselői ennek a frakciónak lesznek tagjai. Ez a frakció az, amelyik a leghatározottabban képviseli a nemzeti kisebbségek érdekeit és autonómiatörekvéseit.

III. Vidékfejlesztés

Az Európai Unió leginkább központosított politikája a mezőgazdasági és vidékfejlesztési politika. Ez Magyarország számára nem csak előnyöket rejt. Jelenleg a legnagyobb probléma, hogy 2011 után elvben megszűnik a föld vásárlásának külföldiekre vonatkozó moratóriuma. Az LMP szerint ezt földvásárlási moratóriumot minden jogi lehetőséget felhasználva fenn kell tartani azért, hogy a földtulajdonlás egyértelműen a helyi, életvitelszerű gazdálkodással legyen összekötve, ami a magyar állampolgárokat illeti meg. Ha a földtulajdonlással kapcsolatosan a tagállamok túlnyomó többsége moratóriummal védi állampolgárai tulajdonosi jogait, akkor ez lehetséges hazánkban is.
A vidék gazdálkodási viszonyait alapvetően befolyásoló Közös Agrárpolitika kialakításánál Az LMP célja, hogy az a tagállamok élelmiszer-önrendelkezésére épüljön, a támogatási rendszerek a vidéki kis- és közepes birtokon gazdálkodókat és az ezekhez kapcsolódó feldolgozóipart segítsék. Ennek érdekében az LMP a támogatások nagyságát a birtok nagyságától tenné függővé: az üzemméret növekedésével csökkennie kell a támogatásoknak. Ezen kívül az LMP támogatja, hogy a Közös Agrárpolitika mezőgazdasági támogatásainak feltétele a jövőben a környezetbarát termelés legyen.

IV. Élelmiszerbiztonság és fogyasztóvédelem

A távolról érkező élelmiszer egyrészt szállításával már károkat okoz (növekvő teherforgalom és üzemanyag-fogyasztás), másrészt nagyon keveset tudunk arról, hogy hogyan állították elő, és mi van benne. Ezt botrányok sora bizonyítja. A bizonytalan eredetű, a fél világot beutazott termékeket – amiket általában nagy bevásárlóközpontok forgalmaznak – ki kell szorítani a hazai kereskedelemből. Éppen ezért az élelmiszerbiztonság és a fogyasztók védelme érdekében az LMP a helyi termékek fogyasztását támogatja, és olyan szabályozásért küzd az EU-ban, amely előnyben részesíti a minél közelebbről érkező élelmiszereket. Különösen fontosak ebből a szempontból a helyi növény- és állatfajták, amelyek szerepe felértékelődik a klímaváltozás és a következtében fellépő élelmiszerválság idején. Emellett azért, hogy élelmiszereinkben ne maradhasson mérgező vegyület, a termelés környezetbarátabbá tétele, illetve az ellenőrző hatóságok európai szintű megerősítése szükséges. Mindezen célok érdekében pedig az LMP követeli, hogy az élelmiszerek kereskedelmét vonják ki a WTO szabadkereskedelmi szabályozása alól.

V. Klímavédelem és energia

A klímaváltozás elkerülhetetlen, kérdés csak a mértéke. Az bizonyos, hogy Magyarországot az átlagnál sokkal károsabban fogja érinteni. Éppen ezért az LMP támogatja, hogy az Európai Unió kezdeményezője legyen egy, az eddigieknél jelentősebb csökkentéseket tartalmazó, kötelező érvényű nemzetközi klímaügyi megállapodásnak. Az LMP a klímaváltozás mérséklése végett, és mind az EU, mind Magyarország kritikus külső függősége miatt a legfontosabbnak az energiahatékonyság kérdését tartja. A meg nem takarítható energiát minél nagyobb arányban megújuló forrásból kell előállítani. A fosszilis energiahordozók kiváltása hatékonysággal és megújuló energiákkal nemcsak a lakosság és a gazdaság költségeit csökkenti, hanem jelentős számú új munkahelyeket is teremt. Az olajkorszak vége az energiagazdálkodásban nemcsak más forrásból származó energiát jelent, hanem az egész energiahálózat átalakítását, a helyi forrásokra való nagyobb támaszkodást, ami felértékeli a vidéki térségek szerepét.

I. A pénzügyi piacok megszelídítése

A Lehet Más a Politika szerint a világgazdasági válság nem egyszerűen működési zavar vagy múló visszaesés, hanem a piacok önszabályozására, a végtelen növekedésre és a hitelből való túlfogyasztásra épülő gazdasági modell válságtünete is. A válság a pénzügyi szektorból indult ki, aminek oka a globális pénzpiacok laza szabályozása volt. A pénzpiaci szereplők szétteríthették és láthatatlanná tehették a hitelezésből fakadó túlzott kockázatokat. Ebben súlyos felelősség terheli a hitelminősítő cégeket, a nagy pénzpiaci befektetőket és az ezek érdekeit előtérbe helyező állami vezetőket. Azonban a hitelválság valódi alapja a fogyasztás gyors és állandó növelhetőségébe vetett hit volt, amely ellehetetlenített minden ön- és közösségi korlátozást javasló politikai törekvést.

A korlátok nélküli globális pénzügyi piacok veszélyeire sokan és régóta figyelmezettek. Most, hogy ez a rendszer összeomlott, itt az ideje, hogy olyan globális és helyi pénzügyi szabályokat hozzunk, amelyek nem kevesek gyors meggazdagodását, hanem a reálgazdaság, különösen a helyi gazdaságok valós igényeit veszik elsősorban figyelembe.

Az LMP szerint a nemzetközi pénzügyi és kereskedelmi rendszert úgy kell megreformálni, hogy lassítsa a tőkemozgásokat, világos felelősségi viszonyokat teremtsen, illetve maradéktalanul érvényesítse a környezeti és szociális szempontokat is.

Az LMP tudatában van annak, hogy a pénzügyi piacok szabályozása olyan kérdés, ami valóban csak globális szinten kezelhető. Ugyanakkor az Európai Unió politikájára – tagállamként – már befolyásunk lehet. A pénzügyi piacok helyzete Magyarország szempontjából kulcsfontosságú kérdés, mert eladósodott, kis, nyitott, a külföldi hitelezőktől és befektetőktől extrém módon függő országként életbe vágó, hogy milyen szabályok uralkodnak a nemzetközi tőkepiacokon. A globális pénzügyi piacok erősebb szabályozása, a fluktuáció csökkentése, az adóparadicsomok bezárása alapvető feltétele kiszolgáltatottságunk csökkentésének, gazdaságpolitikai autonómiánk visszaszerzésének, egy egészségesebb helyi gazdaság felépítésének.

Az LMP meggyőződése az is, hogy a nemzetközi szintű szabályozás változásával párhuzamosan a hazai viszonyokat is át kell alakítani: pusztán a működőtőke-beáramlására alapozott fejlődési stratégia megbukott; egy, a helyi erőforrásokra jobban támaszkodó fenntartható fejlődési úthoz másfajta pénzügyi rendszer, új feltételek kellenek.

1. A jelenlegi globális pénzügyi rendszer legfőbb problémái

A pénzügyi válság a bizalom elvesztését eredményezte a pénzügyi és gazdasági rendszeren belül, ami már jelentős gazdasági és társadalmi veszteségeket okozott Európában és világszerte, maga után vonva a munkanélküliség emelkedését és a magasabb költségvetési hiányt.

A válság egyértelműen jelzi, hogy a globális pénzügyek súlyos szerkezeti problémákkal küzdenek: elégtelen a hatósági felügyelet és szabályozás, túlságosan összetettek és átláthatatlanok a piacok, valamint a pénzügyi eszközök. Az eddigi intézkedések (bankok és más vállalatok kivásárlása és megmentése, likviditás pumpálása a rendszerbe, a kamatlábak csökkentése) segíthetnek a válság kezelésében, de semmit nem tesznek a válsághoz vezető okok megszüntetéséért. A pénzügyi stabilitás biztosítása egy hosszú távú célkitűzés, amely az egyszerű válságkezelésnél alapvetőbb változtatásokat igényel. A globális pénzügyi rendszer jelentős és alapvető reformjának hiányában a válság intenzitása csökkenhet, de fennmarad a rendszerből eredő kockázat, a válság újból felütheti fejét, vagy továbbterjedhet a reálgazdaságra. Egyben az egyre gyakoribb és súlyosabb „buborékok" lehetőségével szembesülünk az ingatlanpiacon, az árupiacon, az energiaágazatban és más ágazatokban.

Emellett a jelenlegi válság megismétlődése, valamint a globális éghajlatváltozás és a küszöbön álló energiahiány fenyegetése minden eddiginél súlyosabb válságot idézhet elő. Emiatt alapvető fontosságú, hogy a válság enyhítésére felhasznált pénzeszközök egyidejűleg más problémák megoldását is szolgálják – egy új zöld megegyezésre (Green New Deal) van szükség.

2. Az Európai Unió lehetőségei

Az Unió korlátozott hatáskörökkel rendelkezik a pénzügyi folyamatok befolyásolására. Saját határain belül a pénzügyi szolgáltatások szabályozása az EU hatásköre (a Lámfalussy-folyamat alapján), amelyben az Európai Parlament együttdöntési hatáskörrel rendelkezik. A költségvetési politikára vonatkozió Stabilitási és Növekedési Paktum tartalmazza például a költségvetési hiányra és az államadósságra vonatkozó korlátokat. Emellett fontos eszköz az Európai Központi Bank, amely az euroövezet országainak monetáris politikájáért felel. A többi tagállam egy részének valutáját az ERM-2 rendszer szabályozza, a maradék pedig köteles közös érdekű ügyként kezelni az árfolyampolitikát, ez azonban konkrét felelősséget semelyik félre sem ró. Ezen kívül, mint a globális színtér egyik legnagyobb szereplője, és összességében az IMF legnagyobb „részvényese", jelentős befolyással rendelkezik a globális játékszabályok alakulására is.

Az LMP szerint fontos, hogy az EU a jövőben sokkal nagyobb mértékben éljen ezekkel a meglévő, korlátozott hatáskörökkel. Az EU-n belül a pénzügyi intézmények erősebb páneurópai felügyelete és szabályozása, a szigorúbb követelmények, a kockázatok fedezésére elegendő pénzeszközök meglétének megkövetelése, olyan gyakorlatok és eszközök tiltása, amelyek nem megfelelően kontrollálhatók (például „naked short"), a hitelminősítő ügynökségek ellenőrzése és az alapkezelők túlzott kockázatvállalást ösztönző díjazási rendszerének átalakítása „házon belül" is megoldható. Nem tartjuk helyesnek azt a szemléletet, miszerint a fenti kérdésekben kötelező jogszabályok helyett önkéntes magatartási kódexeket vezessünk be, ami az érintett (és esetleg ellenérdekelt) szereplők jóindulatától teszi függővé a társadalom számára létfontosságú változásokat.

A rendszer reformjához és a további válságok megelőzéséhez tehát elengedhetetlen a pénzügyi piacok és eszközök nagyobb átláthatósága, a piacok, különösen a tőzsdén kívüli piacok cselekvési mozgásterének szigorúbb szabályozásával ötvözve, az EU-n belül és világszinten egyaránt.

3. A pénzügyek újraszabályozása az EU-n belül

3.1 Az EU pénzügyi rendszerének felügyelete és szabályozása

Az LMP szerint uniós szintű szervezeteknek és intézményeknek kell az európai bankok felügyeletét ellátniuk. Meg kell növelni az Európai Központi Bank (EKB) felügyeleti hatáskörét; listát kell felállítani az EU területén engedélyezett pénzügyi termékekről; olyan felügyeleti struktúrát kell felállítani, ami adatokat gyűjt, elemez, az Uniót érintő válsághelyzetek esetén gyors válaszlépésekre képes, és hatóköre nem csak a bankokra terjed ki, hanem a pénzügyi szektor minden típusú szereplőjére.

3.2 Fedezeti alapok és kockázatitőke-alapok

A verseny torzulásának megelőzése érdekében valamennyi pénzügyi szereplő számára egyenlő versenyfeltételeket kell teremteni. Az LMP ezért a fedezeti és kockázatitőke-alapokra ugyanolyan szabályozást alkalmazna, mint a bankokra, biztosítóintézetekre, befektetési alapokra és más szereplőkre. Az uniós szabályozói keretrendszernek szabályokat kell tartalmaznia az összes pénzügyi struktúrára kiterjedően az átláthatóság és a közzététel, a nyilvántartás és az uniós felügyeleti struktúra kérdéseiben. Az adóparadicsomok elleni küzdelem részeként fel kell számolni az offshore, rendes felügyeleti szerv nélküli alapok működését.

3.3 Pénzügyi piacok és a lisszaboni célkitűzések

Az LMP meggyőződése, hogy az európai pénzügyi piacok integrációja képes hozzájárulni Európa fejlődéséhez és fenntarthatóbbá tételéhez, amennyiben három fő feltétel teljesül. Egyrészt biztosított a tényleges finanszírozás az olyan hosszú távú beruházások számára, amelyek kulcsfontosságúak a célkitűzések eléréséhez (az éghajlatváltozás elleni küzdelem, megújuló energiaforrások finanszírozása stb.). Másrészt a piaci hiányosságokat (átláthatatlanság, aszimmetrikus információk, elégtelen közzétételi szabályok stb.) megfelelően kezelik. Harmadrészt pedig erős, a felelősségi viszonyokat tisztán lefektető szabályokkal és felügyelettel mérséklik a pénzügyi piacok instabilitásának kockázatait.

4. A pénzügyek újraszabályozása globálisan

4.1 Pénzügyi tranzakciók adója

A globális pénzügyi rendszert kritikusan szemlélők – köztük az LMP – régóta követelik a pénzügyi tranzakciók adójának bevezetését a pénzügyi spekulációk elleni küzdelem érdekében (ún. Tobin-adó), ezzel stabilizálva a pénzpiacokat és biztosítva a hosszú távú beruházásokhoz szükséges finanszírozást.

4.2 A Bázel II. rendszer felülvizsgálata

A bankok működését globálisan szabályozó nemzetközi szerződést, a Bázel II. Egyezményt felül kell vizsgálni, és olyan kötelező érvényű előírásokat kell alkalmazni, amelyek megkövetelik a bankoktól, hogy tartalékoljanak elegendő tőkét kockázatos ügyleteik fedezéséhez. Ettől a hitelek és a pénzügyi szolgáltatások ugyan megdrágulnak, így azonban közelebb kerülhetnek valós költségükhöz, és ez meggátolja a túlzott hitelkihelyezést. A kérdés fontosságát mutatja, hogy a magyar bankok ilyen szabályozás hiányában nyújthattak mértéktelenül devizahiteleket a lakosságnak, nem tartalékolva az árfolyamkockázatra, amit most a hitelfelvevőkre hárítanak.

4.3 Az EU szabadkereskedelmi megállapodásai

Az EU-n kívüli országokkal kötött kétoldalú kereskedelmi megállapodások tárgyalása során fel kell hagyni a pénzügyi szolgáltatások liberalizálásának követelésével. A liberalizációt csak akkor szabad kérni, ha bebizonyosodik, hogy az nem járul hozzá a pénzügyi bizonytalansághoz, és csak akkor, ha a partnerországok teljes körűen végrehajtják a Pénzügyi Stabilitási Fórum ajánlásait.

II. Nemzetpolitika

1. Magyarok a Kárpát-medencében

A Lehet Más a Politika célja, hogy a Kárpát-medencében biztonságban élő, anyanyelvét és kultúráját őrző és gyarapító, a szomszéd népekkel jó kapcsolatot fenntartó magyarság éljen az anyaország határain innen és túl.

Ez azt jelenti, hogy hosszútávon számolunk a magyar közösségek létezésével a szomszéd államokban és ezt az állapotot fenn kívánjuk tartani. Az egyes emberek szabad mozgását, lakóhelyválasztást tiszteletben tartjuk, nem kívánjuk sem erősíteni, sem akadályozni a határokon túli területekről a magyarok anyaországba vándorlását – ezt kifejezetten az illetők egyéni döntésétől tesszük függővé. Amennyiben viszont külföldön élő magyarok hazánkba kívánnak települni, azt nem kívánjuk hosszadalmas bürokratikus eljárásokkal nehezíteni vagy fékezni: a magukat magyarnak vallóknak helyük van – állampolgárként is – a Magyar Köztársaság területén. Ilyen ügyekben az egyéni eljárást tartjuk megfelelőnek. Rendkívüli vagy válsághelyzetek kialakulását konfliktusmegelőző - és kezelő politikai eszközökkel kívánjuk megakadályozni a szomszéd országok iránti békés és jóakaratú külpolitikával. Ez jelenti azt is, hogy a szomszéd országokban élő magyarokat fenyegető vagy érintő konfliktus kialakulása esetén Magyarország diplomáciai eszközökkel sokkal határozottabban lép fel, mint ma, szükség esetén nemzetközi szervezetekben is. Az erőszakot vagy az azzal való fenyegetést e területen is elutasítjuk.

2. Autonómia az EU-ban

2.1 Kulturális autonómia

Az LMP vallja, hogy a magyarság identitásának megtartása és fejlesztése érdekében biztosítani kell a kulturális autonómiát valamennyi határokon túl élő magyar közösségnek. A kulturális autonómiát az anyaország államilag az autonómia demokratikusan működő és ellenőrizhető intézményein keresztül támogassa, ne egyedi szimpátiák alapján.
A kulturális autonómiára való törekvéssel a kérdés átpolitizáltságát kívánjuk csökkenteni, s olyan állapotot kialakítani, hogy egy adott ország valamennyi, magát magyarnak valló polgára hozzájusson azokhoz az eszközökhöz, melyek lehetővé teszik nemzeti identitása megtartását. Ennek első számú eszköze a nyelv, s ennek ápolásához oktatási és kulturális infrastruktúra szükséges. Az e fölötti rendelkezés a nemzeti identitás megtartásának kulcskérdése, ezért szorgalmazzuk a szomszéd országokban a magyar kulturális autonómia megteremtését. Így demokratikusan legitimált, egyúttal számon kérhető és ellenőrizhető szervek alakulhatnak, melyek lehetővé teszik a kultúrára fordítandó helyi adók, valamint az ideérkező anyaországi támogatások elköltésének nyomon követését. A magyarországi állami támogatások csak az illető ország magyar kulturális önkormányzatához érkezhetnek kizárva a pártpolitikai preferenciák érvényesülését.

2.2 Regionális és települési autonómia

Az LMP ösztönözni kívánja az autonómia más szintjeit is, a helyi (települési) és regionális önkormányzatiságból fakadó lehetőségek kiaknázását. Ez egyrészt megfelel az LMP egyik alapelve, a lokális cselekvés gondolatának, másfelől teljes mértékben illeszkedik az Európai Unió kinyilvánított értékeihez (régiók Európája), ezért szélesebb nemzetközi támogatásra is számíthat elsősorban a regionalitás területén. A magyar közösségek céljai is könnyebben megvalósulhatnak, ha a többségi nemzetek képviselőivel közös érdekeket sikerül találni: a helyi önkormányzatiság témája és gyakorlata kifejezetten ilyen. Ahol megvannak a földrajzi, etnikai és történelmi feltételek, a regionális és nemzeti önkormányzat kombinációját is megvalósíthatónak tartjuk, az uniós államokban (Nagy-Britannia, Spanyolország, Olaszország) már létező példák mintájára.

3. A nagy falon kívül

3.1 Rendszeres kapcsolattartás a schengeni határ két oldalán élő magyarok között

Rövidtávon elsősorban a schengeni határőrizeti rendszerbe való belépésünkkel felmerült problémákat kívánjuk megoldani. A schengeni határ nem akadályozhatja az anyaországbeli és a határokon túli magyarság rendszeres kapcsolattartását: a már meglévő nemzeti vízum mellett határátlépési könnyítéseket is támogatunk, így a kishatárforgalom fenntartását, lehetséges bővítését is. A Magyarországon letelepedni kívánó külországbeli magyarok esetében fontosnak tartjuk a hosszadalmas bürokratikus eljárások könnyítését, egyszerűsítését, rövidítését.

4. Szomszédság-politika

4.1 A párbeszéd fórumai

A Lehet Más a Politika szerint a szomszéd népekkel való kapcsolat is lehet más. Ennek érdekében támogatjuk rendszeresen működő dialógus-fórumok szervezését a szomszéd népekkel a problémás kérdések, vitatott kérdések tisztázására.

Nagyban segítené a határokon túl élő magyarság boldogulását a szomszéd államokkal és népeikkel való jó kapcsolatok kialakítása. Első lépésként a múltból fakadó ellentétek tisztázása, oldása érdekében kétoldalú (dialógus-) fórumok indítását ajánljuk, ahol elsősorban szakértők és civil érdeklődők vennének részt. Továbblépésként civil, elsősorban ifjúsági szervezetek kapcsolatfelvételét, közös akcióit támogatnánk.

4.2 Határ menti együttműködések

Nagy lehetőségeket hordoz magában a határ menti régiók közötti együttműködés, melyet az EU kiemelten támogat. Ezek részben már meg is indultak, gyakran több országot is magukban foglalva. Ez a lehetőség azért is különösen biztató, mert történelmi példák bizonyítják (ld. a francia-német megbékélést), hogy két nép között az ellentéteket igen nagyban csökkenti, ha gazdaságilag is fokozottabban együttműködnek. A testvérvárosi/községi kapcsolatokba már erősen bekapcsolódhatnak a helyi civil társadalom szervezetei is, melyek részvételét különösen fontosnak tartjuk, mert ők biztosíthatják az élénk, emberközeli kapcsolatrendszer kialakítását, s megvédhetik az akciókat a formalizálódástól és bürokratizálódástól.

Az LMP számára különösen fontos környezetvédelem területén is alapvető fontosságúak a határokon átnyúló együttműködések, hiszen – mint azt az elmúlt években többször megtapasztalhattuk – a környezetszennyezés és a természeti katasztrófák sem tisztelik az államhatárokat. Ebben nemcsak a kormányzati szervekre hárul nagy szerep, hanem a határ menti civilszervezetek hálózatára is, főleg a problémák feltárása és tudatosítása területén.

5. Összegzés

Öt alapelv szerint lehet összehangolni a Lehet Más a Politika alapértékeit a nemzeti kisebbségek védelmével; ezek a kulturális és nyelvi sokszínűség, az önkormányzatiság, a decentralizáció, a szubszidiaritás és a lokalizmus (a helyi érdekek fokozott figyelembe vétele). Így tudja a Lehet Más a Politika az európai politikai színtéren is új formában, az eddiginél hatékonyabban érvényesíteni a határokon túli magyarság érdekeit.

Mindezen célok eléréséhez szükséges az LMP részvétele az Európai Parlament munkájában, ahol az Európai Zöldpárt (EGP, European Green Party) képviselői közös frakciót hoztak létre a regionalista pártok és mozgalmak (EFA, European Free Alliance) képviselőivel. Így olyan frakcióba kerülhet magyar képviselő, amely összetételénél fogva kiemelt prioritásként kezeli a nemzeti kisebbségek helyzetét Európában, és sikeresen képviseli a fejletlen régiók érdekeit, melyek között sok kisebbségi magyarok által lakott területet is találunk.

III. Vidékfejlesztés

Hazánk népességének jelentős része vidéki környezetben él. Ennek megfelelően alapvető stratégiai kérdés, hogy a vidék helyzete az ott élőknek jó életminőséget biztosítson, és népességmegtartó ereje javuljon, illetve a lakosság minél nagyobb részének nyújtson lakóhelyet és megélhetést.

A mai folyamatok azonban nem ebbe az irányba mutatnak. Az elmúlt kormányok feledhetetlen mulasztása az, hogy a vidék helyzete olyan szintre romlott, hogy mára kritikus helyzetbe került. A legveszélyeztetettebb, a legrosszabb helyzetbe a kisfalvak sodródtak, de egyre szorongatottabb helyzetbe jut szinte minden vidéki kistelepülés is. A közszolgáltatások szintje radikálisan csökkent, ami magával vonta a népesség elvándorlását. A mezőgazdasági termelést az ésszerűtlen támogatási rendszerek a nagybirtok irányába tolták, a művelődési és oktatási feltételeket tönkretették – a tömegközlekedéssel együtt.

Az LMP olyan magyar vidékért kíván dolgozni az Európai Parlamentben, amelyik ismeri és tiszteli hagyományait, védi környezetét és erőforrásait, emellett erős nemzeti és vidéki identitással építi saját közegét, közösségét.

Európai szinten a vidék népességmegtartó erejének szempontjából a legfontosabb kérdés a mezőgazdasági támogatási rendszerek átalakítása. Míg az eddigi támogatások az alacsony foglalkoztatási hatású nagybirtok térhódítását segítették, addig valójában épp arra lett volna szükség, hogy ettől ellentétesen a kisbirtok erősödjön, és stabilabb, helyi igények kielégítésére termelő sokszínű agrármintázat jöjjön létre.

1. Közös Agrárpolitika

A Közös Agrárpolitika (KAP) reformja során tudatosítani kell az EU minden állampolgárával, hogy a közös agrárpolitika nem egy szűk agrártermelői réteg érdekeit szolgálja. Az EU minden lakosának közös célja egy olyan agrárpolitika, amely biztosítja az Unió egészséges élelmiszerrel való ellátását, a klímaváltozás hatásainak mérséklését, a vidék fenntartható fejlesztését, a környezet és a táj védelmét, valamint a gazdálkodásra használt terület fennmaradását a következő generációk számára.

Olyan támogatási rendszert kell létrehozni, amely valóban a kis- és közepes méretű birtokon fenntarthatóan gazdálkodó, életvitelszerűen a mezőgazdaságból élő helyi embereket támogatja, nem pedig a nagybirtokokon intenzív módszerrel folytatott túltermelést. Nem a támogatások csökkentése, hanem azok átalakítása a cél, hogy azzal megvalósuljon a minél szélesebb körű foglalkoztatás a mezőgazdaságban növelve a vidéki munkahelyek számát, megalapozva a vidéki feldolgozóipar létrehozását. Ennek két alapja a földtulajdon kérdése és az agrár-támogatások felhasználása.

1.1. A Föld

A termőföld tulajdonjogának kérdése alapvető hatású minden vidékfejlesztési törekvésre, a foglalkoztatására és a vidék népességmegtartó erejére. Legsürgősebb munkánknak érezzük, hogy megszüntessük azt a veszélyt, melyet a külföldiek földtulajdonlására vonatkozó moratórium 2011-ben végét érése jelenthet.

A Lehet Más a Politikai olyan európai politizálást kíván folytatni, amely igyekszik kijavítani a csatlakozási szerződés hibáit, így a földtulajdonlás kérdésében is az EU alapító szerződésének megfelelően az EU állampolgárai számára jogegyenlőséget biztosít. Ha a földtulajdonlással kapcsolatosan a tagállamok túlnyomó többsége moratóriummal védi állampolgárai tulajdonosi jogait, akkor ez lehetséges hazánkban is – akkor is, ha kormányzati hibákból a csatlakozási szerződés ezt hibásan kezelte.

Ennek megfelelően a föld tulajdonlásának kérdését, mint alapvető stratégiai ügyet kell kezelni. Az LMP a földtörvény és a Csatlakozási Szerződés módosításával elő kívánja segíteni, hogy a termőföld helyi lakosok, elsősorban életvitelszerűen gazdálkodó emberek kezében legyen. Ne halmozódjon föl egy-egy kézben, és ne szolgáljon spekulatív szándékú haszonszerzést. A külföldiek földtulajdon szerzését méretkorlátozással, tartós helyben lakáshoz kötve tartjuk lehetségesnek.

1.2 Agrár-támogatási rendszerek átalakítása

Az alapgondolat: élelmiszer-önrendelkezés. A Közös Agrárpolitika kialakításánál az a célunk, hogy a tagállamok élelmiszer-önrendelkezésére épüljön, amely biztosítja a tagállamok önálló döntési jogát saját agrárpolitikai, munkaügyi, élelmezési és termőfölddel kapcsolatos szabályozásuk kialakításához úgy, hogy mindez ökológiai, társadalmi, gazdasági és kulturális körülményeiknek is megfeleljen. (Ennek része például a dömpingáron érkező agrárimporttól való védelem joga is).

A jelenlegi támogatási rendszer egyik fő problémája, hogy az intenzív gazdálkodású nagybirtokoknak juttat előnytelenül nagy támogatást, s így komoly piaci előnyt biztosít számukra ahelyett, hogy a hagyományos családi gazdálkodást folytató kis és közepes birtokosokat, az egészséges élelmiszert helyi piacra termelőket, a bio-termelőket és a helyi foglalkoztatásban érdemi hatással bíró gazdálkodókat segítené a piaci hátrányuk leküzdésében. Az LMP képviselői olyan jogszabályokért fognak harcolni, amelyek biztosítják majd, hogy az

agrártámogatások 90%-a ne a termelők alig 10%-ához kerüljön, és lehetővé teszik, hogy a támogatási rendszerek valóban ösztönző hatást, piaci egyenetlenségek kijavítását célozzák, és alapvetően a vidéki foglalkoztatást segítsék a társadalmi igazságosság megteremtésével.

Üzemméret növekedésével csökkenő támogatások

A támogatási rendszer megváltoztatásával úgy erősítjük meg a vidéki kis és közepes birtokon gazdálkodókat és az ezekhez kapcsolódó feldolgozóipart, hogy az üzemmérethez és termőföldhöz kapcsolódó támogatásokat az üzemméret és a földtulajdon növekedésével együtt csökkentjük. Agrártámogatás kifizetését csak annak tartjuk indokoltnak, aki életvitelszerűen gazdálkodik, tehát vagy főállású őstermelő, vagy a vállalkozásának fő tevékenysége a mezőgazdaság.

A tanyarendszer védelme

Speciális magyar értéknek kell tekinteni a még megmaradt magyar tanyarendszert, amely európai értéket is képvisel mind a hagyományok megőrzése, mind a fenntartható gazdálkodás példája miatt, és segíteni szükséges ennek megőrzését. A ritkán lakott vidéki térségek egyébként is külön kategóriát képviselnek az EU-ban. Ennek keretén belül is a magyar tanyarendszer olyan különleges státuszának elismertetésére és országszintű felvállalására van szükség, amelyre számos különleges helyzetű és támogatottságú ritkán lakott vidéki térség példa már az Európai Unióban.

Támogatások feltétele: környezetbarát termelés

A Közös Agrárpolitika, a mezőgazdasági támogatások feltétele a jövőben a környezetbarát termelés kell hogy legyen. Fokozottan támogatni kell a biotermelést, a támogatás nélkülözhetetlen alapfeltétele a környezetbarát integrált növényvédelem. Ezt azonban időről időre konkretizálni kell, s a minősítés feltételeiben a környezetvédelemnek és a környezet-egészségügynek megkülönböztetett státuszt kell biztosítani. Át kell csoportosítani a termeléshez köthető támogatások jelentős részét a komplex vidékfejlesztési, agrár-környezetvédelmi, vidéki életminőséget javító intézkedések támogatására.

Az LMP tévútnak gondolja az élelmiszer ellátást veszélyeztető bioüzemanyag-gyártás jelenlegi gyakorlatát. A jelenlegi EU célok, már most hozzájárulnak az élelmiszer áremelkedéséhez, a harmadik világban az esőerdők irtásához valamint a genetikailag módosított növények (GMO-k) terjedéshez. Szeretnénk elérni a jelenlegi uniós bioüzemanyag-kvóták és a „fenntarthatósági kritériumok” felülvizsgálatát, mert nem ez a fenntartható, lokális energiagazdálkodás útja.

2. A Közösség

A vidék népességmegtartó erejének alapvető feltétele a jó életminőség, aminek szerves részét képezi a bőséges, vidéken is elérhető közszolgáltatás. Jelenleg szinte minden vidéki térség jelentősen hátrányos helyzetű bármely városi térséggel szemben. Bezárt filmszínházak, tönkremenő művelődési házak, az orvosi ellátás szűkülése, bezárt iskolák, összevont jegyzőségek, okmányirodák jellemzik a vidéki életet. Ez nem csupán a gazdasági és a kulturális élet hanyatlását hozta magával, hanem a közösség összetartó ereje is sokat gyengült. Ennek következtében a fiatalok számára már nem vonzó a vidéki életforma, így folyamatosan elnéptelenednek a kisebb települések. Az LMP ezeket a közösségi tereket éleszti újjá, így nemcsak munkalehetőséget teremtünk rövidtávon, hanem lerakjuk a vidéki közösségek hosszú távú alapjait is.

A vidéki élet nagy előnye a városival szemben, hogy a hagyományos közösségek szálai még sok helyen átszövik a helyi társadalmat, megkönnyítve a vidéki emberek életét. A jelenlegi hazai tendenciákkal szembefordulva, de az európai trendeket követve, az LMP ezt a vidéki társadalmi hálózatot erősíti meg. Olyan közösségi tevékenységeket (pl. közösségi földhasználat, termelő és értékesítő szövetkezetek, szociális szövetkezetek) részesítünk előnyben, melyek az emberek összefogásán alapulnak, és a helyi igények kielégítésére fókuszálnak.

Nem lehet település orvosi szolgáltatás nélkül, postai szolgáltatás nélkül, rendvédelem és jó minőségű tömegközlekedés nélkül, de támogatni kívánjuk az internet-elérés fejlesztését és a sportolási lehetőségek megteremtését, bővítését is. Nem lehet település, ami nem ad meg mindent gyermekeinek egészséges testi, szellemi fejlődéséért! Az LMP helyre kívánja állítani a vidéki térségek közszolgáltatási rendszerét, és közforrásokat kíván biztosítani a kistelepüléseken az elvándorlás megállításához.

Az LMP azt a lehetőséget kínálja a vidéki közösségek számára, hogy a sorsukat a kezükbe véve, maguk döntsenek a saját fejlődési irányukról a helyi adottságokhoz alkalmazkodva, és jó gazda módjára éljenek az Unió adta fejlődési lehetőségekkel.

3. A vidéki környezetért

Egyre jobban látható, hogy a globális környezeti válságra igazán érvényes az, hogy néhány kiemelkedő fontosságú témában csak globális színtéren lehet hatékonyan küzdeni az életünkre egyre erőteljesebben hatást gyakorló környezeti problémák ellen. A vidéki környezet nemcsak jobb környezeti adottságokkal rendelkezik a városi lakóhelyeknél, hanem a biológiai sokféleség fenntartásának alapvető színtere is.

3.1. A természetmegőrzés politikája

Az LMP szigorítani és javítani próbálja a széndioxid kibocsátással kapcsolatos kvótakereskedelem hátterét, az élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelv megvalósításához szükséges forrásokat bővíteni kívánja, és a Víz Keretirányelv megvalósításában nem kíván teret engedni olyan folyóvizeken zajló fejlesztéseknek, amelyek a keretirányelv alapjait, a „jó ökológiai állapotot” veszélyeztetik bármely európai folyón.

Az LMP célja az is, hogy az Európai Unió nemzetközi szinten vállalt klímapolitikája a fejlődő országokat megfelelő mértékben segítse, hogy alkalmazkodni tudjanak a klíma megváltozása nyomán változó élelmiszertermelési lehetőségekhez anélkül, hogy az átállással tovább súlyosbodjon függőségük vagy a klímaváltozásra mért hatásuk.

3.2. Megközelíthető vidék

Az LMP a közlekedéspolitikai fejlesztések során az Európai Unióban azt az irányt igyekszik erősíteni, amellyel a vidék elérhetősége a kevésbé környezetszennyező és az esélyegyenlőséget javító közösségi közlekedés révén javul.

A vidék megközelíthetősége folyamatosan romlott az elmúlt években. Nem csupán a tömegközlekedés van katasztrofális helyzetben, hanem a közúthálózat minősége is rendkívül rossz. A zsákfalvak elérhetősége kritikus, de a vidéki kistelepülések és kisvárosok sincsenek sokkal jobb helyzetben, ha épp nem egy főútvonal vagy vasúti fővonal mellett fekszenek. A minőségi közösségi közlekedés megteremtése a kistelepülések számára különösen óriási fontossággal bír. Még fejlesztésekkel sem tehető minden közszolgáltatatás minden egyes településen elérhetővé, és az sem valószínű, hogy minden vidéki lakos saját lakóhelyén talál munkát.

A közösségi közlekedést rendszerbe szervezve a mai járatgyakoriságot meg lehet többszörözni, a menetidőt pedig akár radikálisan is csökkenteni lehet. A vasúti fővonalak, a ráhordó mellékvonalak és buszok, valamint a helyi közlekedés hatékony összehangolásával a mai ráfordítások mellett is nagyságrendi minőségi javulást lehetne elérni. Egy olyan rendszer alakítható ki, ahol 1-2 óránként minden településről elérhető az ország bármely pontja. A közútfejlesztésben a források az autópálya építések irányából az alsóbbrendű közutak irányába fordíthatók. Ezzel párhuzamosan egységes EU ajánlást kell kidolgozni a teherforgalom és tágabban a közúti közlekedés által okozott károk számszerűsítésére, a károk megfizettetésének módjára.

4. Hazai feladatok

A vidék újraéledését és felemelkedését nem csak az Unió szintjén eldőlő kérdések befolyásolják. Vannak olyan döntések is, amelyek nemzeti hatáskörbe tartoznak, ám szorosan kapcsolódnak az EU-s szinthez, és együtt alkotják egy komplex vidékfejlesztési stratégia alapját. Ezekre bővebben az LMP vidékfejlesztési programjában fogunk kitérni, a következőkben csak a legalapvetőbb elveket fogalmazzuk meg.

4.1 Beleszólás ügyeinkbe

Az Európai Unióból származó fejlesztési források felhasználásáról úgy kell dönteni, hogy abba az érintetteknek érdemi beleszólása legyen. Ezt fejezik ki az olyan furcsa, az EU által megkövetelt elvek, mint a decentralizáció, szubszidiaritás, a nyilvánosság, részvétel és partnerség. Magyarországon a partnerek döntés-előkészítésbe való bevonása legtöbbször csak formális. Márpedig megfelelő részvétel és társadalmi ellenőrzés hiányában az EU vidékfejlesztésre allokált forrásai nem a vidékfejlesztést szolgálják, hanem egy szűk helyi csoport érdekeit.

4.2 A Tudás

A hosszú távú fenntarthatóság alapeleme a helyi táj által meghatározott feltételekhez való alkalmazkodás. Sajnos a vidéki fiatalok elvándorlásával a helyi tudás fokozatosan erodálódik, hisz nincs kinek továbbadni az évszázadok során felgyülemlett tapasztalatokat. Az LMP a vidéki oktatás és szolgáltatások fejlesztésével és a városba elszármazott vagy városi fiatalok vidékre (vissza-) településének támogatásával segít egészséges kapcsolatot kialakítani város és vidék között. Ennek keretében szükséges óvodák és bölcsödék nyitása, valamint a jó minőségű oktatás biztosítása minden településen. Emellett támogatni kell azokat a képzett fiatalokat, akik vidéken akarnak családot alapítani és gazdasági vagy művészeti tevékenységet folytatni. A támogatást közmunkajellegű ellentételezéshez kell kötni, részt kell venniük a helyi ismeretterjesztésben, oktatásban, közösségépítésben.

4.3 Az Energia

Az LMP szerint a vidék előtt páratlan lehetőség áll: egy helyi viszonyokhoz alkalmazkodó, helyi megújuló erőforrásokat használó energiarendszer nemcsak a nagy és drága hálózatoktól való függést csökkenti, hanem olcsóbb, környezetbarát, és több munkahelyet is teremt helyben. Magyarországnak kiváló geotermikus adottságai vannak; számottevő potenciállal rendelkezik a biomassza kis léptékű felhasználásában, sok helyen pedig a szél- és napenergia termelésben is (pl. a tanyás térségek, vagy a zsákfalvak energiaellátásában). A kis és közepes termelő egységek összekapcsolódásán alapuló ún. smart-grid hálózatokon pedig úgy lehet elosztani a helyben megtermelt energiát, hogy abból csupán kevés vész el, és a rendszer stabil marad. Ezzel az új hálózatosodással nemcsak a régi energetikai rendszert lehet gazdaságosan új rendszerre cserélni, hanem az együttműködések mentén térségekre kiterjedő energiaracionalizálási tervek is születhetnek. Így nemcsak a bemeneti, hanem a kimeneti oldalon is fenntarthatóbbá válik az energiagazdálkodás. Mindezekhez ráadásul bőven állnak rendelkezésre EU-s, illetve a kvótakereskedelemből származó források, ha megfelelően használjuk fel őket.

4.4 A Piac

Bár sokan az EU-t szidják érte, a multinacionális láncok térhódítása és a helyi termékek kiszorulása a helyi piacokról nem az EU, hanem a magyar szabályozás hibája. Az EU keretein belüli lehetőségeket ki kell használni. A helyi piacok kialakítása érdekében a legfontosabb a helyi termékekre vonatkozó törvény megváltoztatása, hogy a „helyi termék” ne csak az adott településen termeltre vonatkozzon, hanem tágabb régióra. Ez szükséges ahhoz, hogy helyi termékeknek egyáltalán esélyük legyen helyi boltokban vagy az áruházban való megjelenésre.

Emellett terjeszteni kell a termelőbarát áruházláncok és a jó gyakorlatok példáját; bizonyos méret feletti új áruházak építését csak közösségi tervezéssel szabad engedni, s amíg ez nem lesz gyakorlat, moratóriumot kell bevezetni az áruházépítésekre a belső településrészeken. Szintén hazai feladat az olyan – Nyugat-Európában működőképes – szövetkezetek elterjesztése, amelyekben termelők, kereskedők és fogyasztók egyszerre vesznek részt.

IV. Élelmiszerbiztonság és fogyasztóvédelem

A Lehet Más a Politika emlékeztet arra, hogy környezetvédő mozgalmak évtizedek óta hangoztatják: súlyos gondok vannak a mezőgazdasági termelés és az élelmiszerbiztonság körül. Hiába nőtt a mezőgazdasági termelés hatékonysága, miközben az éhezők aránya tartja magát, és a fejlett országokban az elhízás népbetegségnek számít. A 2007-2008. évi robbanásszerű terményár-emelkedésből adódó élelmiszerár-válság újra felszínre hozta a globális élelmiszerpiac szerkezeti problémáit. A búza világpiaci ára például 130%-kal nőtt 2007. március és 2008. március között. A statisztikák szerint 2007. április és 2008. április között Magyarországon az élelmiszerárak 15 százalékkal emelkedtek. Az Európai Unió átlagában ez az emelkedés mindössze 7 százalék volt (Mezőgazdasági Bizottság, 2008).

A jelenlegi iparszerű mezőgazdaság ráadásul nem veszi figyelembe az ökológiai korlátokat, ezért hosszútávon nem fenntartható. Káros környezeti hatásai – természetes élőhelyek megsemmisítése, talajpusztulás, talaj- és vízszennyezések, közvetve az éghajlatváltozás stb. – egyre nyilvánvalóbbak. A monokultúrás növénytermesztés ellentétes a természetes folyamatokkal, ezért csak intenzív és agresszív vegyszerezéssel, beavatkozásokkal, energia-bevitellel tartható fenn. Ez az agrármodell a rövidtávú termelés- és profitnövelés érdekében tönkreteszi a saját maga alapját jelentő ökológiai rendszereket és a tájat; rontja a következő évtizedek egészséges élelmiszertermelésének esélyeit, és ezáltal megsemmisíti a jövő generációk életfeltételeit. Az egyre iparszerűbb termelés ráadásul átcsoportosítja a jövedelmeket is, ilyen módon együtt jár a faluközösségek felszámolásával.

Az LMP meggyőződése szerint Magyarország adottságai lehetővé teszik, hogy szelíden gazdálkodva is meg tudjuk termelni azt az élelmiszert, amire szükségünk van, miközben ezt a lehetőséget meghagyjuk a következő generációknak is.

Nem csak a mezőgazdaság környezeti fenntarthatatlansága a probléma: a mai rendszerben csak sejtéseink lehetnek arról, mi kerül az asztalunkra. Nem tudjuk, honnan származik, és nem tudjuk, mi van benne. Csak az utóbbi években is számos botrány volt, ami ezt demonstrálta: sorozatos átcímkézések, mérgező fűszerpaprika, hormon- és antibiotikum-tartalmú húsfélék, a Kínából kiinduló melamin-botrány, a megengedettnél többszörös mennyiségű gombaölő szert tartalmazó saláták vagy a dioxinos ír sertéshús. Az élelmiszereknél a mintavételi és ellenőrzési rendszerünk „szerénysége” miatt különösen védtelenek vagyunk, miközben egészségünk nagymértékben függ tőle.

1. Környezet- és klímabarát termelés

A Lehet Más a Politika szerint a hosszútávon fenntartható mezőgazdálkodáshoz feltétlenül szükséges az ökológiai korlátok figyelembe vétele. A tájhoz és az ökológiai viszonyokhoz alkalmazkodó, helyi társadalmat erősítő mezőgazdaságra van szükség, amely biztosítja, hogy a fogyasztókhoz egészséges és minőségi élelmiszer kerüljön, és élőmunka-igényével javítja a vidék népességmegtartó képességét.

1.1 Az élelmiszer széndioxid „lábnyomának” csökkentése

A távolról érkező, sokszorosan becsomagolt termékek fogyasztását feltétlenül csökkenteni kell, mert ez nemcsak az egészségünkre, de a bolygó jövőjére is kedvező hatással lesz/hatást gyakorol,/ kedvezően befolyásolja. Az élelmiszerek csomagolásának mennyiségét, környezeti és egészségügyi hatásait is Uniós jogszabályokkal, megelőző intézkedésekkel kívánjuk csökkenteni.

1.2 Helyi termékek és tájfajták

Az LMP a helyi termékek fogyasztását támogatja. Célunk egy olyan EU szintű szabályozás megalkotása, amely előnyben részesíti a közelebbről érkező élelmiszerek fogyasztását, piacaik kialakítását. Ezen belül is előnyben kell részesíteni a helyi (tájfajta) növény - és állatfajtákat, amelyek megőrzése fontos élelmiszer-önrendelkezési kérdés: az általuk képviselt genetikai változatosság és a helyi adottságokhoz való illeszkedésük biztosítja a jövőbeli természeti (pl. klímaváltozás) és gazdasági (pl. élelmiszerválságok) kihívásokhoz való alkalmazkodás lehetőségét. A tájfajta növények termesztésére nemzeti nemesítési programot és vetőmag-termesztési programokat kell építeni. Könnyíteni kell a tájfajták regisztrációját és forgalmazását, de meg kell előzni a nemesítési alapanyagkészlet magánkézbe kerülését. Kiemelt értékként kell kezelni a hazai kultúrnövény génbankokat.

1.3 Az ökogazdálkodás kiterjesztése

Mind környezeti, mind egészségi szempontból az ökológiai gazdálkodás a legjobb megoldás, ami megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszert szolgáltat a hazai lakosságnak, és nagy beltartalmi és élvezeti értékű termékek előállítását teszi lehetővé. A Lehet Más a Politika öt év alatt további százezer hektárnyi terület ökológiai (bio) gazdálkodásra való átállását tartja kívánatosnak a már működő támogatási programokra alapozva. Uniós szinten is előnyben kell részesíteni a kis, önellátó és ökológiai gazdálkodást.

2. Biztonságos, jó minőségű élelmiszer

Az élelmiszerek termelése, gyártása, szállítása, tárolása és elkészítése során meg kell akadályozni, hogy egészségre ártalmas anyagok kerüljenek a tányérunkra. Az elővigyázatosság elvének szellemében csak olyan élelmiszert lehessen forgalomba hozni, amiről bizonyított, hogy ártalmatlan.

2.1 Vegyszermaradékoktól mentes élelmiszereket!

Ne maradhasson élelmiszereinkben semmilyen rákkeltő, mutagén, toxikus, vagy hormon-, immun- és idegrendszer károsító mérgező vegyület. Élelmiszereink közel fele növényvédőszerekkel szennyezett, 4–5 százalékuk a határérték felett, emellett évi több mint 2 kilogramm E-számmal jelölt adalékanyagot fogyasztunk el. Uniós szinten már zajlik az engedélyezett növényvédőszerek és élelmiszeradalékok felülvizsgálata, ebben a legszigorúbb normákat követelő skandináv országok csoportját támogatjuk. Az LMP szerint csökkenteni kell az élelmiszertermelés vegyszerektől való függőségét, ezért sem támogatjuk azt a rossz gyakorlatot, hogy hazai derogációkat kérünk az EU által betiltott káros növényvédőszerekre. Ez súlyosan aláássa a magyar élelmiszerek európai megítélését.

A kétes eredetű és minőségű, szennyezett, hamisított, egészségre veszélyes élelmiszerek piacra kerülését is meg kell akadályozni. Ennek érdekében át kell alakítani, és meg kell erősíteni az élelmiszerbiztonságot ellenőrző hatóságokat helyi és uniós szinten. Az élelmiszerekben talált vegyszermaradékok vizsgálatának eredményeit az Európai Unió hatóságainak naprakészen nyilvánosságra kell hozniuk. Ugyanakkor figyelni kell arra is, hogy a költséges hatásvizsgálatok miatt ne szoruljanak ki a piacról környezeti és egészségvédelmi szempontból is veszélytelen vagy kis kockázatú hatóanyagok (például biológiai növényvédő szerek, kisebb ismertségű ásványi illetve növényi hatóanyagok).

NO GMO

2.2 Génmódosított termeléstől és élelmiszerektől mentes Magyarországot!

Elutasítjuk minden olyan génmódosított növény/állat (GMO) termelésbe vonását, amelyről független szakértők által végzett vizsgálatok minden kétséget kizáróan nem bizonyítják, hogy környezeti, egészségügyi, illetve gazdasági szempontból sem jelentenek kockázatot.

A GMO mentesség gazdasági előnyt is jelent, már ma is magasabb áron lehet eladni azt, ami bizonyítottan GMO mentes. A környezeti kockázatok mellett ezért is teljes mértékben elfogadhatatlan, hogy az EU és a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) ránk kényszerítheti a génmódosított termékeket. Minden országnak - de régiónak vagy falunak is – joga van a génmódosított növények és állatok termesztését és behozatalát megtiltani. Az Európai Bizottság ne dönthessen a tagországok akaratával szemben. Kerüljön ez a döntés a tagországi önrendelkezés körébe! Legyen egy szigorú címkézési rendszer, amely tájékoztatja a fogyasztókat a génmódosított táplálékon nevelt állati eredetű élelmiszerekről is (hús, tej, tojás).

Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóságot, az EFSA-t gyökeresen át kell alakítani. Az engedélyezési eljárásokban független egészségügyi és környezeti hatásvizsgálatokat kell végezni, melyek a valós gazdasági hatásokat is figyelembe veszik.

Az LMP el akarja érni, hogy az EU kötelezze a fajtatulajdonosokat arra, hogy biztosítsanak vetőmagokat a génmódosított növények független mellékhatás vizsgálataihoz. Ennek hiányában Európa állítsa le a kapcsolatos engedélyeztetést. Nem lehetséges ugyanis – egyensúlyvesztés nélkül –, hogy a tagországi szabályozás felett tudjanak a nemzetközi cégek intézkedni.

3. Ellenőrzött élelmiszerkereskedelem

Az LMP határozott álláspontja, hogy a mezőgazdasági termékek kereskedelmét ki kell vonni a WTO szabadkereskedelmi szabályozása alól. A kereskedelem totális liberalizációja helyett a helyi kereskedelem fejlesztésére irányuló, ellenőrzött és óvatos piacnyitást célzó nemzetközi szabályozásra van szükség a Föld természeti értékeinek és ökológiai rendszerének megóvása érdekében.

A termelő és a fogyasztó közvetlen kapcsolata (minél rövidebb élelmiszerlánc) az egyik legbiztosabb módszer a környezeti, egészségügyi és gazdasági kockázatok csökkentésére. Le kell bontani a felesleges szabályozókat, meg kell teremteni és támogatni kell a termelőket és a fogyasztókat közvetlenül vagy néhány lépésben összekötő élelmiszer-kereskedelmi útvonalakat. Nem mellesleg ez biztosítja, hogy a megtermelt értéktöbblet minél nagyobb része maradjon a helyi lakosságnál, növelve ezzel a vidék népességfenntartó erejét.

A sokszorosan újraexportált, felkutathatatlan eredetű, több ezer kilométert utaztatott termékeket ki kell szorítani a hazai kereskedelemből. A nagy bevásárlóközpontok, hipermarketek sokszor éppen ezt kínálják. Ezért a helyi piacok és kereskedelem támogatása mellett gátat kell szabni a minőségre igénytelen áruházláncok térhódításának, ösztönözni kell őket a hazai, helyi termékek arányának növelésére a kínálatban, szigorúan ellenőrizni kell beszerzési forrásaikat és az áruk minőségét.

4. Fogyasztóvédelem - vegyi anyagok

4.1. Mérgektől mentes jövőt!

Bizonyos vegyipari termékek vitathatatlanul megkönnyítik modern életünket, ezek a vegyszerek részesei jóléti társadalmunknak. Segítenek a szegénység elleni harcban, gyógyszereink alapanyagai, részesei a mezőgazdasági termelésnek. A nem kellően hatékony szabályozások, a felelőtlen cégek és emberek miatt azonban a vegyi anyagok kikerülnek a környezetbe, bejutnak a természeti körforgásokba, az ivóvízbe, az élőlényekbe, az élelmiszereinkbe és végül a szervezetünkbe, rombolva egészségünket. Joggal félünk ezektől az anyagoktól, hisz a több, mint százezer különböző, ember által előállított vegyi anyag döntő többségéről nem tudjuk, hogy miként hatnak az egészségünkre. A vegyi anyagok már bekerültek a Föld ökológiai rendszereibe is, ezért manapság szinte nincs is olyan élőlény a Földön, amely ne lenne kitéve a vegyszerek hatásainak.

Célunk az, hogy minden szinten csökkentsük a függőségünket a vegyi anyagoktól: kevesebb és kevésbé káros kemikáliával érintkezzünk, kerüljük el a felesleges, pazarló vegyszerhasználatot. Az elővigyázatosság elvének érvényt szerezve csak olyan anyagot engedélyezzünk, ami bizonyítottan nem ártalmas az emberi egészsége. Ne engedélyezzünk olyan veszélyes anyagot, amely helyett rendelkezésre áll elérhető „nem veszélyes” alternatíva!

A Lehet Más a Politika azért fog küzdeni, hogy az újszülöttek káros vegyszerektől mentesen kezdjék meg az életüket. Az anyák ugyanis a szervezetükben található vegyi anyagok nagy részét, akár az ötödét is átadhatják a méhükben fejlődő gyermekeiknek, valamint ezek az anyagok az anyatejbe is bekerülhetnek.

4.2 Az uniós jogszabályok megfelelő végrehajtatása

A környezetvédők nyomására 2006-ban az EU elfogadta a REACH irányelvet (vegyi anyagok bejegyzése, értékelése és engedélyezése irányelv), az Unió új vegyi anyag szabályozását. E szerint a nagyobb mennyiségben gyártott vagy importált vegyi anyagokat forgalomba kerülésük előtt egészségügyi és környezetvédelmi szempontból ellenőrizzék, azaz a REACH alapján a hatóságok helyett a gyártók kötelessége lett a vegyi anyagok biztonságosságának garantálása. Ez a rendszer arra ösztönzi a cégeket, hogy az elavult káros anyagokat új, korszerűbb anyagokkal vagy technológiákkal helyettesítsék.

Célunk, hogy biztosítsuk, hogy az EU új vegyi anyag rendelete alapján valóban tűnjenek el a káros vegyületek a mindennapjainkból, és a veszélyes anyagokat mindig helyettesítsék, ha elérhető kevésbé káros alternatív anyag. A REACH sajnos nem zárja ki a hormonhatású anyagok használatát, ezért el kell érnünk, hogy ezen anyagok használatát is szigorúan korlátozzuk.

Az Európai Szakszervezeti Szövetség felmérése szerint az összes munkahelyi megbetegedés harmadáért a vegyi anyagok a felelősek. Garantálnunk kell, hogy az uniós jogszabályok szellemében a gyakorlatban is, mind a munkahelyekről, mind a mindennapi életből tűnjenek el a rákkeltő és más egészségkárosító anyagok. Mivel pedig a gyermekek többszörösen is ki vannak téve a vegyi anyagok jelentette kockázatoknak, ezért kulcsfontosságú hogy a kémiai és egyéb környezeti egészségügyi kockázatok ismertetése az oktatási rendszer része legyen.

4.3 Egységes, megfelelő címkéket!

Megfelelő tájékoztatás esetén a fogyasztók is dönthetnek egy-egy veszélyes kemikália sorsáról, nem csak ismeretlen döntéshozókon múlik, hogy mit fogyasztunk. El kell érnünk, hogy ha egy veszélyes vegyi anyagot valamilyen okból nem korlátoznak, akkor a címkézésük-jelölésük legyen egyértelmű. Nemzetközi kereskedelmi egyezmények akár ránk is erőltethetik a veszélyes anyagokat tartalmazó termékeket, ezért olyan rendelkezésekre van szükségünk, melyek előírják, hogy külön jelezzék a veszélyes anyagok jelenlétét a termékekben. Szeretnénk elérni, hogy a jogszabályok valóban be legyenek tartva, és a gyakorlatban is minden fontos információ, az összetételről és a lehetséges egészségügyi hatásokról egyaránt rajta legyen a címkén.

4.4 Globális felelősség

Az Európából eltűnő káros anyagok használata sajnos a fejlődő országokba tevődik át. Ezek az anyagok, azon túl, hogy károsítják az ott lakók egészségét, és környezetüket, az ott előállított termékek exportjával visszajutnak hozzánk.

Az LMP azt szeretné elérni, hogy az európai cégek ne exportálhassák Európából, és ne gyártsák az EU-n kívül az EU-ban betiltott anyagokat. Ennek érdekében az EU kezdeményezésével, mihamarabb szülessen egy, az elővigyázatosság elvén alapuló globális vegyi anyag szabályozás. Addig is érvényt kell szerezni a jelenlegi ENSZ előírásoknak (GHS), amely a besorolásokról és címkézésről szól.

V. Klíma- és energiapolitika

Korunk egyik legnagyobb kihívása a klímaváltozás, és a hozzá szorosan kapcsolódó energia kérdése. Jelenlegi energiarendszerünk a fosszilis energiahordozókra épül, amelyek közül a kőolaj és a gáz kínálata valószínűleg elérte a maximumot. A kimerülésnél is súlyosabb probléma az elégetésükből keletkező üvegház hatású gázok (ÜHG) kibocsátása, ami drasztikusan megváltoztatja a földi klímát, s így az egész emberiség életfeltételeit veszélyezteti. Azt is tudjuk, hogy a klímaváltozás hatásai – szárazabb és forróbb nyarak, enyhébb telek, szélsőségesebb időjárás és vízjárás – a Kárpát-medencét az átlagosnál is jobban érintik.

Bár az olaj ára jelenleg alacsony, a legtöbb szakértő szerint pár éven belül elérjük az ún. “olajcsúcsot”, amikor világszinten a kitermelés már nem tud lépést tartani a szükségletekkel. Ez hatással lesz a földgáz piacára is. Az EU jelenleg nagy mértékben függ a külső energiaforrásoktól: az olaj 75%-át, a földgáz 42%-át importálja. Az atomerőművekhez szükséges urán 99%-a is import. Magyarország esetében a külföldről behozott fosszilis energiaforrások (kőolaj és földgáz) aránya az összenergia több, mint 80%-a.

Jelenlegi gazdaságunk és társadalmunk az olcsó és bőséges energiára épült. Az erőforrások kimerülésével párhuzamosan újra kell alkotnunk gazdaságunkat, kifejlesztve alternatív, fenntarthatóbb és megújuló energiákat, csakúgy, mint az energiahatékonyság és takarékosság útjait. Ha ezt most azonnal elkezdjük, a fosszilis tüzelőanyagok hamarosan bekövetkező eltűnése nem teszi tönkre életünket. Egy “ellenőrzött átmenet” lesz, ami sok más szempontból pozitív változást is jelent majd, nem utolsósorban a növekvő foglalkoztatás miatt. Ha azonban nem kezdjük el most a felkészülést, az energiaforrások gyors kimerülése rendkívüli megrázkódtatásokat fog okozni.

Az LMP által képviselt értékek alapján nemzeti, európai és globális szinten az energiatermelés, elosztás és felhasználás újragondolására van szükség. Az ökológiai korlátokon belül fenntarthatóan kitermelhető energiaforrás-potenciált és a klímaváltozás elleni küzdelem elvárásait elsődlegesnek kell tekinteni. A gazdaság és a társadalom igényeit figyelembe kell venni, de szigorúbban szükséges szabályozni az erőforrás-felhasználást, a fogyasztást; valamint az ösztönző rendszerek összehangolt rendszerét kell kiépíteni Uniós és nemzeti szinten egyaránt a világ előtt felvállalt céljaink megvalósításához.

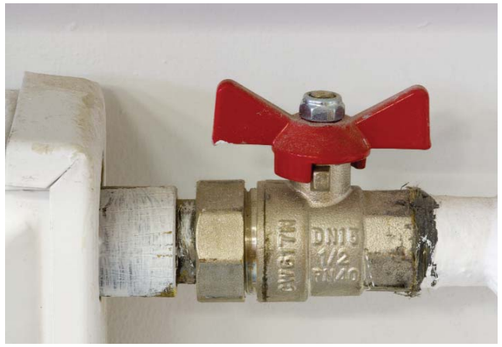

1. Szigorú és hatásos klímatörvényt!

A legújabb tudományos bizonyítékok szerint ahhoz, hogy esélyünk legyen a globális felmelegedés mértékét 2˚C fok alatt tartani, 2020-ra 40%-os, 2050-re 95%-os ÜHG kibocsátás-csökkentés szükséges Európában.

Éppen ezért az LMP támogatja, hogy az Európai Unió kezdeményezője legyen egy, az eddigieknél jelentősebb csökkentéseket tartalmazó, kötelező érvényű nemzetközi klímaügyi megállapodásnak, amely 2012 után felváltaná a Kiotói Megállapodást.

Ezt a csökkentést belső (EU-n belüli) forrásokból kell megoldani, nem importból. Ehhez garantált és elégséges pénzügyi forrást kell EU-s és nemzeti szinten felállítani (a Stern jelentés szerint ez a GDP 1 és 2%-a közötti nagyságrend). Forrásokat kell biztosítani a fejlődő országok számára is a csökkentés és az alkalmazkodás támogatására.

2. Energiahatékonyság, takarékosság

Az energiahatékonyság növelése és a takarékosság – különösen Magyarországon – a leggyorsabban megtérülő beruházási területek. A „zöld” energia ipar ezeken a területeken fejleszthető legolcsóbban, az ágazatban lévő KKV zöme is itt tevékenykedik. A magyar energiafogyasztás 40%-át az épületek energiafelhasználása teszi ki, aminek kielégítéséhez 80%-ban földgázt használunk. Szigeteléssel, nyílászáró cserével, a fűtési rendszerek felújításával, árnyékolással, a zöld felületek (fák) növelésével és megújuló energiák alkalmazásával ez igen nagy mértékben lecsökkenthető. Egy-egy épület esetében az energia-megtakarítás 90-100% is lehet.

Ezért az LMP szerint az EU jelenlegi nem kötelező célkitűzését (20%-os megtakarítás 2020-ra) kötelezővé kell tenni. Az épületekre vonatkozóan olyan felújítási programokat kell indítani (és a meglévőket kibővíteni), mint a panelprogram. Ennek érdekében az energiatakarékossági célú felújítások ÁFÁ-ját – több európai ország mintájára – 5%-ra kell csökkenteni. Az energiatakarékossági célok megvalósítását a konkrét beruházások mellett a fogyasztói viselkedést befolyásoló oktatással, képzéssel gondoljuk reálisan elérhetőnek.

Vállalkozások eseté-ben az EMAS rendszer alapján a költségvetési jelentés mellett legyen kötelező és nyilvános környezet- és energia használati jelentés.

Át kell alakítani a gázár-támogatás rendszerét. A fogyasztás támogatása helyett fix összegű lakhatási támogatást kell nyújtani a rászorulóknak, ami nem tesz különbséget a fűtés módja (földgáz vagy más) szerint, és ösztönöz a takarékosságra is.

Az LMP az energetikai tanúsítványok lehető legszélesebb körben történő kötelezővé tételét szorgalmazza. Az új építésű épületekre – néhány éves türelmi idővel – nulla CO_2 kibocsátást és ennek megfelelő energiahasználatot kell előírni.

A közlekedésben az energia-megtakarítást és kisebb környezeti terhelést tartjuk egyedüli elfogadható alternatívának. Ez a hatékonyabb közlekedési rendszerek üzemeltetésével, a közlekedési mód váltásával (autó helyett tömegközlekedés, biciklizés vagy gyaloglás a városokban), a térhasználat váltásával (közelebbi munkahely vagy bevásárlóhely), és alternatív energiaforrásokkal működtetett járművek elterjesztésével kívánjuk megoldani. Gyors eredmény érhető el a nagyfogyasztású személygépkocsik korlátozásával vagy különadóztatásával.

Az energiatermelésben is igen nagy megtakarítási lehetőségek rejlenek. A magyar erőművek meglehetősen alacsony hatásfoka miatt a következő bő egy évtized alatt jelentős hatásfok növekedést érhetnek el. A hálózati veszteség ugyancsak kimagasló. E két területen 10 év alatt a teljes energiafelhasználás akár 10%-át is meg lehet takarítani. A regionális és lokális energiatársaságok és ellátó rendszerek kiépítését, az energiapiac belső kiegyenlítése céljából kiemelten támogatjuk.

3. Megújuló energiaforrások

A szél, a biomassza, a nap, a víz és a föld rengeteg környezetbarát módon hasznosítható megújuló energiát rejt. A fosszilis energiák helyett ezek a jövő energiaforrásai.

Európai szinten az LMP támogatja azt a célt, hogy 2020-ra az EU energiafelhasználásának 25%-a származzon megújuló erőforrásokból. Magyarországon a megújuló energiaforrások felhasználásának jelenlegi aránya valamivel több, mint 5%, de ennek nagy része a sok esetben nem fenntartható nagyerőművi biomassza-égetésből származik. A megújulók nagyobb használatának alapja nem egy-egy „divat" forrás erőltetése kell legyen – mint ahogy az a biomasszával, bioetanollal már lejátszódott –, hanem a valós helyzeten nyugvó helyi, kistérségi, és országos lehetőségek (potenciálok) felmérésén kell, hogy alapuljon. Minden régiónak megvannak a legmegfelelőbb forrásai, ezeket kell megtalálni és kiaknázni.

Magyarországon a megújuló energiaforrások használatának növelése érdekében a megújuló forrásból termelt áram differenciálatlan átvételi rendszerét át kell alakítani. Jelenleg minden, megújuló forrásból termelt energia átvételi ára egységesen magas. Az LMP szerint megkülönböztetés szükséges a technológiák között hatásfok, és a felhasznált alapanyag alapján.

A szilárd biomassza tüzelésénél csak a bizonyítottan fenntarthatóan előállított alapanyagot használó energiatermelés legyen támogatott (mivel a környezeti hatások 95%-a a mezőgazdasági művelés során jelentkezik), a biomassza együttégetése pedig kerüljön ki ebből a körből.

A megújuló energiaforrások nagyobb mértékű használata megköveteli az energiatermelés decentralizációját is. A jövő energiarendszere sokkal inkább támaszkodik majd az intelligens kishálózatba szervezett helyi, autonóm energiatermelésre. A kontinens méretű stabilitást a helyi hálózatok összekötésével, egy mindenhova elérő, ún. "Európai Szuperhálózat" ('European Supergrid') kiépítésével lehet megteremteni, amit az Európai Zöldek mellett az LMP is támogat.

A küszöbönálló megújuló energia forradalom új esélyt jelent a vidéknek. A biomassza, a szél, a nap és a föld energiájának felhasználása, az energiatermelés decentralizálása új lehetőséget teremt a városi központoktól távolabb élők számára is. Az energetikai függetlenség helyi vagy kistérségi szinten sokkal hamarabb megteremthető, mint országos szinten.

4. Zöld munkahelyek

Az energiatakarékosságba és a megújuló energiaforrások felhasználásába történő beruházások jelentős számú munkahelyet is teremtenek. Nagy előnyük, hogy ezek a munkahelyek nem távoli, ásványkincseket birtokló országokban, hanem helyben jönnek létre. Európának már most is vezető szerepe van a megújuló energia szektorban. 2006-ban ez az iparág 250 000 embert alkalmazott, és 15 milliárd euró volt a bevétele.

Maradjon a pénz itthon!

Magyarország számára ez a lehetőség még kecsegtetőbb. Hazánk évente 11,5 milliárd köbméter földgázt importál, mintegy 1000 milliárd forint értékben. Ennyi pénz folyik ki az országból olyasmire, amit hazai forrásból is meg tudnánk oldani. Ennek az összegnek jelentős részét itthon tudjuk tartani, és hazai munkahelyeket tudunk teremteni, ha a földgáz importja helyett a hazai, helyi megújuló energiaforrásokat használjuk ki, és felújítjuk épületeinket. Az energiahatékonysági beruházások ráadásul éppen olyan, kevés szaktudást igénylő munkahelyeket teremtenek az építőiparban, amire legnagyobb szükségünk van.

5. Összeurópai adók a közlekedésre

A fosszilis energiaforrások felhasználásáért és így az üvegházhatású gázok kibocsátásáért felelős második legnagyobb, és dinamikusan növekvő szektor a közlekedés-szállítás. Az LMP határozott álláspontja szerint e szektor fosszilis energiafelhasználását csökkenteni kell EU szintű szabályozással és intézkedésekkel. Ennek alapvető eszköze egy összeurópai szén-dioxid adó lehet – a szennyező fizet elv alapján –, amelyet bővíteni lehet a zaj, a helyi levegőszennyezés, dugók, rezgéskárok, tájrombolás és balesetek okozta károk beépítésével, a helyi viszonyoknak megfelelően. Ezt egészítse ki 2015-től kötelezően a járművek kibocsátási normáinak jelentős csökkentése, a vasút preferálása a közúttal szemben - az EU szintű és a hazai programokban egyaránt.

Hazai szinten az első fontos lépés a káros – a közúti közlekedést jobb helyzetbe hozó – támogatások minél gyorsabb leépítése. Ez egy olyan zöld adóreform első eleme, amely során a környezetet terhelő adók (köztük a fosszilis üzemanyagot használó közlekedést és energiatermelést terhelő adók) növekednek, ami lehetővé teszi az élőmunkát terhelő adók és járulékok csökkentését.

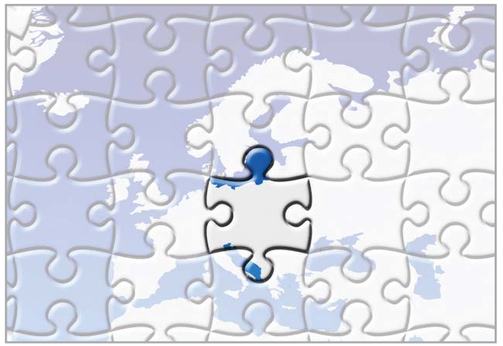

6. Speciális magyar érdekek képviselete az EU-ban

6.1 Fejlesztési programok és pénzügyi eszközök

A jelenlegi EU szabályozás tiltja, hogy a strukturális alapokat (ERFA és KA) háztartások energiahatékonyságának javítására és megújuló erőforrás-használatuk bővítésére használjuk. Ezt a tiltást fel kell oldani (ami részben már folyamatban van, de lassú és részleges). Ezt követően pedig módosítani kell az Új Magyarország Fejlesztési Program Operatív Programjait, és az energiatakarékosság, a megújulók, és az ezeket kiszolgáló vállalkozás-fejlesztés és kutatás-fejlesztés-innováció céljaira, a kitűzött célok elérésére elégséges forrást kell átcsoportosítani (ma 1,6% a részesedése).

A hatásos működés érdekében az egyes, energiahatékonyságot, megújuló energiák hasznosítását és az üvegház-gázok kibocsátását támogató hazai programokat (Környezet és Energia Operatív Program, Nemzeti Energiahatékonysági Program, Zöld Beruházási Rendszer, panelprogram, stb.) össze kell hangolni, és egységes szakmai irányítás alá kell helyezni.

Fel kell állítani egy visszatérítendő, szociális szempontokat érvényesítő pénzügyi alapot, ami a megszüntetendő gázár-támogatás helyére lép. Az energiafogyasztás helyett az energiatakarékosságot kell támogatni, az energiahatékonysági beruházásokkal lehet csökkenteni az energiaszámlát. Emellett a lakossági beruházások megteremtik a keresletet, ezzel élénkítik a gazdaságot, ezen belül az innovációt és kutatás-fejlesztést is. Mivel egyszerre jelentős pénzeszközöket kellene kihelyezni, kézenfekvő megoldás egy visszatérülő alap felállítása. A megtakarításokból a támogatás lassan visszatérít-hető, az alap újra töltődik. Támogatásként a kamat írható le. Az LMP javasolja, hogy ennek a visszatérülő alapnak a forrása a szén-dioxid kvóták eladásából származó bevétel legyen (lásd 6.3 pont).

6.2 Távhő

A távfűtés elvben környezetbarát és olcsó, ezért minél szélesebb körűbb alkalmazása fontos célkitűzés lenne, az EU-ban is az egyik preferált terület. Magyarországon az energiatermelők hosszú távú szerződésekkel megtámogatott monopol helyzetük miatt igen magas árat kérhetnek a náluk hulladékként keletkező hőmennyiségért, s ezzel a távhőfogyasztók országosan évi 80-120 milliárd forinttal járulnak hozzá az erőművek magas profitjához. Emiatt, és az épületek és fűtési rendszerek rossz állapota miatt hazánkban kétszer vagy háromszor is drágább a távfűtés, mint más országokban. A menekülést a drága kötöttségből pedig jogszabályokkal akadályozzák.

Az LMP szerint halaszthatatlan feladat az erőfölényükkel visszaélő erőművek szabályozása, a hosszú távú szerződések (HTM) felbontása, és reális költségeken alapuló árképzés bevezetése. Ezzel párhuzamosan meg kell kezdeni EU-s és hazai forrásokból a hőszolgáltatók, a felhasználói oldal, az egész rendszer korszerűsítését, részleges átállítását megújuló forrásra.

6.3 Kvótavagyon és Zöld Beruházási Rendszer (ZBR)

Magyarország egyik legnagyobb vagyona a szén-dioxid kvóta. Ez a kvótavagyon kb. 100 millió tonna CO_2, ami eladható a kiotói rendszerben 2008 és 2012 között. Kvótavagyonunk értéke változó – a válság miatt a CO_2 ára is csökkent –, de a válság előtti áron legalább 400 milliárd forintot ér. Ebből a készletből eddig 8 millió tonnát adtunk el, cserébe vállaltuk, hogy a kapott összeget a klímaváltozás elleni intézkedésekre fordítjuk. Ezeket az intézkedéseket nevezik Zöld Beruházási Rendszernek (ZBR). Jelenleg a rendszer nem működik, mert a kormány egy részét (20 milliárd Ft) zárolta, másik részét pedig a költségvetés ismeretlen helyére csoportosította.

Az LMP szerint a kvótavagyon a nemzeti vagyon része, és így is kell kezelni. Legyen nyilvános a kvótavagyon valós nagysága és értéke a különböző eladási feltételek mellett.

Az LMP azt is el akarja érni, hogy egy újabb klímavédelmi megállapodás megkötése előtt a kormány ne értékesítsen több kvótát, mert jelenleg ezt csak töredékáron tudja megtenni. A zárolt, illetve ismeretlen helyre csoportosított beruházási pénzeket pedig fordítsák az eredeti rendeltetésükre, mert ezzel az ország elkerülheti a büntetést a szerződéses célnak nem megfelelő felhasználásért, és a beruházások eredményeképpen csökkenni fog a CO_2 kibocsátás, amivel újabb, eladható kvóták keletkeznek. Tehát a vagyon újratermelődik, szemben azzal, ha csak a költségvetés hiányát csökkentjük a bevétellel.

Kiadja: Lehet Más a Politika
Számlaszám (HUF)10700206-48911506-51100005
Nemzetközi IBAN szám: HU231070 0206 4891 1506 5110 0005

Szerkesztő: Szabó Tímea
Nyelvi lektor: Nagy Mariann

Design: Kiss Maja, Csillag Gábor

Nyomda: Mackensen Kft.

www.lehetmas.hu
info@lehetmas.hu